

Remissyttrande: En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30)

Sammanfattning

Nordmalings kommun ser positivt på intentionen att stärka socialnämndens möjligheter att tillgodose barns och ungas behov av stöd när samtycke saknas. Samtidigt identifierar vi två fundamentala problem med förslaget:

1. Lagförslaget tar inte hänsyn till det decentraliserade systemet med 290 kommuner av mycket varierande storlek och resurser
2. Förslaget introduceras samtidigt som kommunerna ska ställa om till en ny socialtjänstlag med motsatt förhållningssätt

Problematiken med en decentraliserad struktur

Den nuvarande decentraliserade strukturen med 290 kommuner som huvudmän för socialtjänsten skapar betydande utmaningar för implementeringen av en så komplex reform. Hälften av landets kommuner har färre än 16 000 invånare, vilket medför:

- Otillräckliga förutsättningar för specialisering och utveckling av expertis kring tvångsåtgärder
- Bristande resurser för att upprätthålla jour- och beredskapssystem som krävs för exempelvis 24-timmarsregeln för allvarssamtal
- Svårigheter att hantera tekniskt komplexa system som elektronisk övervakning

Vi bedömer att dessa strukturproblem kommer leda till stora skillnader i tillämpning och kvalitet över landet, vilket motverkar likvärdighet och rättssäkerhet.

Motstridiga logiker i lagstiftningen

Det andra grundläggande problemet är att LIV-förslaget introduceras samtidigt som kommunerna förväntas ställa om till den nya socialtjänstlagen. Dessa två lagstiftningar bygger på fundamentalt olika förhållningssätt:

- **Nya socialtjänstlagen:** Fokus på förebyggande arbete, ökad tillgänglighet, och frivilligt deltagande genom delat beslutsfattande och styrkebaserat förhållningssätt
- **LIV-lagförslaget:** Fokus på samhällets gränssättning, tvångsåtgärder, kontrollfunktioner och rättssäkerhet vid skyddsbehov

Att samtidigt implementera dessa två motstridiga logiker i ett redan ansträngt system är inte realistiskt, särskilt inte för mindre kommuner med begränsade resurser. Risken är att båda reformerna blir lidande och att resultatet blir varken en förstärkt skyddsfunktion eller en mer förebyggande socialtjänst.

Rekommendationer

Vi anser att verktyg som föreslås i LIV behövs i ett fungerande barnskyddssystem, men att de blir svåra att implementera i nuvarande struktur och med nuvarande timing. Vi rekommenderar därför:

1. En strukturell översyn av hela barnskyddssystemet i Sverige, med övervägande av regionala eller nationella specialistfunktioner för komplexa tvångsåtgärder
2. Sekventiell implementering av reformerna istället för samtidig, så att kommunerna först kan utveckla sin förebyggande funktion enligt nya socialtjänstlagen
3. Tydligare differentiering mellan förebyggande socialtjänst och barnskyddsfunktionen, eventuellt genom olika huvudmannaskap

Nordmalings kommun 2025-03-17

Madelaine Jakobsson

Kommunstyrelsens Ordförande